

Aprobat în ședința Guvernului din _____ 2025

Decizia protocolară nr. _____/2025

Proiect

L E G E

privind modificarea unor acte normative (mecanismul de responsabilizare a titularilor de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 47 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203 art. 413), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (9)-(13) cu următorul cuprins:

„(9) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW sunt obligați să depună la operatorul de sistem garanții financiare de bună execuție a avizelor de racordare, după obținerea avizului de racordare, în conformitate cu alin. (10).

(10) Condițiile, cerințele, quantumul, termenele de depunere și de restituire a garanțiilor financiare de bună execuție a avizelor de racordare, precum și cazurile în care garanția financiară de bună execuție se utilizează de către operatorul de sistem pentru dezvoltarea rețelei electrice se stabilesc prin hotărâre a Agenției privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

(11) Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate în cazul în care titularii avizelor de racordare nu depun garanția financiară de bună execuție, în conformitate cu prevederile alin. (9) și (10), și informează titularul despre aceasta.

(12) Sunt scutiți de depunerea garanțiilor financiare de bună execuție a avizului de racordare titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile de energie din surse regenerabile.

(13) Garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, depusă până la oferirea statutului de producător eligibil, se restituie, la cerere, titularului

de aviz de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care a obținut statut de producător eligibil.”

Art. II – Articolul 37 alineatul (7) din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77 art. 117), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central se află în intervalele $\pm 8\%$, în cazul centralelor electrice eoliene, și $\pm 4\%$, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică nu calculează dezechilibrul producătorului eligibil respectiv.

În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central depășește intervalele $\pm 8\%$, în cazul centralelor electrice eoliene, și $\pm 4\%$, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică calculează dezechilibrul producătorului eligibil respectiv doar pentru cantitatea de energie electrică ce depășește intervalele stabilite.”

Art. III. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor depune garanția financiară de bună execuție prevăzută la art. 47 alin. (9) din Legea nr. 107/2016 doar în cazul solicitării de prelungire a termenului de valabilitate a avizului de racordare. În acest caz, termenul de depunere a garanției financiare de bună execuție se va calcula de la data aprobării prelungirii termenului de valabilitate a avizului de racordare.

(3) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, obținute până la intrarea în vigoare a prezentei legi, precum și titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, a căror termen de valabilitate a fost prelungit până la data intrării în vigoare a prezentei legi, au dreptul de a renunța benevol la avizul de racordare, în termen de până la 30 iunie 2025, notificând în scris operatorului de sistem despre renunț.

(4) După expirarea termenului indicat la alin. (3), titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, obținute până la intrarea în vigoare a prezentei legi, dar care nu întrunesc condițiile pentru prelungirea avizului, precum și titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, a căror termen de valabilitate a fost prelungit până la data intrării în vigoare a prezentei legi, la expirarea termenului de valabilitate al avizului de racordare, vor achita o taxă de nevalorificare în valoare

de 50%-70% din echivalentul garanției financiare stabilite în hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

(5) Taxa de nevalorificare prevăzută la alin. (4) se va aplica de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în modul stabilit de hotărârea Agenției privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare. Mijloacele bănești obținute din aplicarea taxei de nevalorificare se fac venit în bugetul de stat.

(6) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba hotărârea privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Depunerea garanțiilor de bună execuție de către titularii de aviz de racordare către operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție, reprezintă un instrument de asigurare a realizării construcției și punerii în funcțiune a instalației, ulterior eliberării avizului de racordare, precum și la prelungirea acestuia, în contextul în care capacitatea existentă a sistemului electroenergetic disponibilă pentru capacități noi este redusă, luând în considerare un număr mare de avize de racordare eliberate și un grad redus de realizare a lor.

Condiționarea depunerii garanției financiare de bună execuție după obținerea avizului de racordare va conduce la reducerea riscului de rezervare a capacității, dar fără a fi construită într-un final instalația electrică.

Totodată, proiectul a fost elaborat cu scopul de a îmbunătăți prevederile actuale privind marjele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili, în vederea oferirii unui suport pentru investitorii în surse de energie regenerabilă care se angajează în contracte pe termen lung cu Furnizorul central de energie și care va conduce la execuția în termen a acestora a centralelor precum și consolidarea puterii interne de generare.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Modificarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică are drept scop introducerea obligației de depunere a unei garanții de bună execuție pentru toți titularii de avize de racordare, ca o măsură necesară pentru asigurarea implementării proiectelor energetice în conformitate cu normele tehnice și reglementările aplicabile. Totodată, proiectul prevede că în cazul neîndeplinirii acestei obligații în termenul prevăzut de ANRE, acesta va fi anulat. Garanția financiară de bună execuție nu reprezintă o condiție prealabilă pentru eliberarea avizului de racordare, ci o condiție pentru implementarea proiectului de execuție, după ce avizul de racordare a fost deja obținut, sau prelungit.

Situația actuală relevă că operatorii de sistem au emis un număr semnificativ de avize de racordare, în ciuda faptului că multe dintre centralele electrice pentru care au fost emise aceste avize nu au fost construite și, implicit, nu au fost racordate la rețelele electrice. Acest blocaj generează o aparentă lipsă de capacitate disponibilă în anumite zone ale rețelelor electrice, deși, fizic, această capacitate există. Operatorii de sistem sunt nevoiți să refuze eliberarea de noi avize de racordare, invocând lipsa de capacitate disponibilă în rețea, ceea ce creează obstacole pentru noii solicitanți, inclusiv pentru investitorii în surse regenerabile.

Adițional, blocajul artificial al capacităților duce la încălcarea de către operatorii de sistem a principiului de acces nediscriminatoriu al solicitanților la rețelele de transport și distribuție a energiei electrice. Or, în cazul lipsei de capacitate operatorii ar fi obligați să dezvolte rețelele

electrice pentru a satisface cerințele potențialilor utilizatori, incluzând investițiile necesare în planurile proprii de dezvoltare și de investiții.

Prin urmare, alegând opțiunea de a nu face nimic, operatorii de sistem vor putea fi obligați să investească în dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a energiei electrice. Aceste costuri, absolut nejustificate, vor fi recuperate de operatori prin intermediul tarifelor de transport/distribuție a energiei electrice. Altfel spus, costurile generate artificial de un grup mic de companii va fi suportat de toți, inclusiv consumatorii casnici și cei vulnerabili.

Pentru a soluționa această problemă și a facilita racordarea centralelor electrice la rețea electrică, s-a propus o soluție care vizează responsabilizarea titularilor de avize și stimularea accesării avizelor de racordare doar în cazul în care există o intenție reală de construcție a centralelor electrice.

Măsurile propuse includ:

- introducerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare.
- exceptarea de la necesitatea de depunere a garanției de bună execuție pentru producătorii de energie din surse regenerabile pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil, precum și a comunităților de energie din surse regenerabile.

- introducerea instrumentelor legale pentru ANRE în scopul reglementării garanțiilor financiare pentru titularii avizelor de racordare mai mari de 200 kW.. Această măsură are scopul de a descuraja blocarea capacității rețelei de către persoanele care nu intenționează să construiască centrale electrice. Definirea criteriilor și condițiilor în care solicitanții de avize de racordare sunt obligați să depună garanții financiare de bună execuție.

În vederea evitării blocării capacităților rețelei de către proiecte care nu sunt implementate efectiv, este necesară prevederea potrivit căreia avizul de racordare va fi anulat dacă titularul nu depune garanția de bună execuție în termenii prevăzuți de ANRE.

Această măsură este justificată prin - **Prevenirea speculațiilor** cu avizele de racordare, care pot fi solicitate și păstrate fără o intenție reală de execuție. Prin impunerea garanției de bună execuție, legiuitorul urmărește să descurajeze comportamentele speculative sau abuzive, asigurând că avizele emise conduc la racordări efective, fără a afecta în mod retroactiv drepturile existente. **Or, Art. 11 alin (2) codul Civil** stabilește că „*în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.*”, fapt ce demonstrează că garanția de buna execuție este o dovadă a bunei credințe a titularului de avize.

Asigurarea unei utilizări eficiente a infrastructurii energetice, prin eliberarea capacităților rezervate pentru proiecte inactice.

Acest lucru se face pentru a proteja interesele generale ale societății, cum ar fi siguranța energetică și evitarea blocării unor proiecte esențiale. Mai cu seamă având în vedere că sistemul energetic este un pilon al economiei naționale, iar normele propuse au ca scop protejarea interesului economic general, care este un scop legitim. Depunerea garanțiilor financiare asigură că investitorii sunt angajați în mod serios și că resursele sistemului nu sunt blocate de proiecte care nu se materializează.

Conceptul de "scop legitim" este un principiu general recunoscut în legislația civilă și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO). În dreptul civil, el se referă la justificarea obiectivă a unei măsuri sau a unei decizii juridice care afectează drepturile și obligațiile părților implicate.

În speță scopul legitim al statului este de a asigura securitatea energetică. Or, scopul amendamentului este de a accelera tranziția către energia regenerabilă prin eliberarea capacității de rețea rezervate de așa-numitele „conexiuni fantomă” – titulari de avize care aveau capacitatea rezervată, dar nu produceau energie.

Situația actuală demonstrează că din totalul a peste 1500 MW de avize de racordare eliberate de către operatorul sistemului de transport, pentru implementarea proiectelor SER (instalații eoliene și fotovoltaice), mai puțin de 10% din acestea sunt puse în exploatare anual. Drept date reale cu privire la situația de pe piață, facem referință la Lista AR de valabile eliberate dar și lista de așteptare a AR la rețeaua OST (<https://moldelectrica.md/ro/network/access>).

Prin urmare, capacitățile pentru care au fost emise avize de racordare de către operatorul sistemului de transport rămân a fi rezervate fără a fi, de facto, construite centralele electrice.

Totodată, conform informațiilor vehiculate în spațiul public există preocupări referitoare la modul în care deținătorii actuali de avize de racordare blochează capacitățile rețelei electrice și comercializează aceste avize la sume impunătoare de bani. Această practică duce la scumpirea proiectelor SER și la prelungirea perioadei de recuperare a investiției. În cele din urmă, consumatorul final suferă consecințele acestui proces prin tarife mai mari la facturi. De menționat că, conform proiectului, producătorii mici, inclusiv prosumatorii de energie electrică din surse regenerabile, nu au obligația privind depunerea garanției financiare la eliberarea avizelor de racordare.

În altă ordine de idei invocăm că proiectul prevede că sunt scutiți de depunerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare obținut și o garanție suplimentară pentru prelungirea avizului respectiv, titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile energetice din surse regenerabile.

Această scutire vine în contextul în care producătorii eligibili (beneficiarii schemelor de sprijin „tarif fix” și „preț fix” depun o garanție de bună execuție pentru construcția centralelor electrice, iar impunerea unei noi garanții pentru avizul de racordare ar fi o sarcină financiară de bună execuție suplimentară, excesivă pentru investitori.

Comunitățile de energie din surse regenerabile de asemenea sunt scutite de la depunerea garanției de bună execuție a avizului de racordare, deoarece nu sunt entități comerciale orientate spre profit, ci structuri menite să aducă beneficii economice, sociale și de mediu comunităților locale. Impunerea unei astfel de garanții ar constitui o barieră administrativă și financiară, limitând accesul cetățenilor și al întreprinderilor mici și mijlocii la producția descentralizată de energie. Având în vedere că membrii comunității sunt persoane fizice, autorități locale, ONG-uri și IMM-uri, capacitatea lor financiară de bună execuție este redusă comparativ cu investitorii comerciali, iar o asemenea obligație ar descuraja participarea activă la tranziția energetică. Directiva (UE) 2018/2001 (RED II) recomandă eliminarea barierelor administrative pentru comunitățile de energie, iar scutirea de garanție ar fi o măsură concretă de sprijin. Comunitățile de energie sunt controlate efectiv de membri din proximitatea proiectelor, ceea ce asigură un angajament real față de implementarea acestora, reducând riscul de abandon sau neexecutare. Prin activitatea lor, aceste comunități contribuie la reducerea sărăciei energetice, la creșterea independenței energetice și la dezvoltarea economică locală. O garanție financiară de bună execuție impusă ar diminua fondurile disponibile pentru investiții în infrastructură și proiecte comunitare. De asemenea, sprijinul autorităților locale și implicarea directă a membrilor comunității asigură un grad ridicat de responsabilitate și seriozitate în implementarea proiectelor, diminuând riscurile pentru operatorii de rețea. Aplicarea unei obligații financiare suplimentare ar fi contraproductivă, având în vedere scopul de interes public al acestor entități și beneficiile sociale și economice pe care le generează.

Un alt element propus prin proiectul de lege, este **modificarea prevederilor art. 37. Alin. (7) din Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile** și anume prevederile aferente aplicării mecanismului de toleranțe față de dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili.

Analizele detaliate interne a fiecărei companii deținător a statutului de producător eligibil denotă că prin implementarea toleranței de $\pm 4\%$ în cazul centralelor electrice fotovoltaice și $\pm 8\%$ în cazul centralelor electrice eoliene, efectul acestora este inexistent practic. Cauza este foarte evidentă – se echivalează PNM cu PNC pentru valoarea $\pm 4\%$ și respectiv $\pm 8\%$ doar în condițiile în care aceasta se încadrează în valoarea dată. În situația în care dezechilibrul constatat depășește toleranțele menționate pe fiecare interval de dispecerizare, atunci întregul dezechilibru se calculează conform alin. (9) art. 37 din Legea 10/2016.

Mai mult de atât, datele calculate pentru membrii asociației indică că „efectul celor $\pm 4\%$ ”, este de sub 0,02%, cu excepția lunii ianuarie 2024 când a constituit în jur de 0,4%. Este important de menționat că marjele de toleranță stabilite prin Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării

energiei din surse regenerabile au fost concepute inițial pentru a proteja producătorii de energie regenerabilă, oferindu-le un beneficiu în situațiile în care prognozele lor de producție nu se adecvau exact cu realitatea. Aceste marje (de +/- 8% pentru centralele eoliene și +/- 4% pentru cele fotovoltaice) au rolul de a permite producătorilor să se abată ușor de la prognoza inițială fără a fi penalizați, protejându-i astfel de riscurile financiare care ar putea apărea din erori de prognoză.

Acest mecanism este menit să asigure stabilitatea financiară a proiectelor și să încurajeze dezvoltarea acestora într-un context în care predictibilitatea surselor de energie regenerabilă este mai dificilă, datorită factorilor imprevizibili precum condițiile meteo și variabilitatea producției. Astfel, în teorie, aceste marje au fost gândite pentru a oferi o oarecare flexibilitate în fața incertitudinii, evitând penalizările excesive pentru devierea de la prognoza inițială, care ar putea afecta negativ rentabilitatea proiectelor.

În contextul acestor argumente și al necesității ca sectorul energetic să răspundă provocărilor actuale și să sprijine tranziția către surse de energie regenerabilă, este imperativ ca aceste modificări legislative să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Aceasta ar asigura o implementare rapidă și eficientă a noilor reglementări, care vor sprijini dezvoltarea sectorului energetic din Republica Moldova, contribuind la reducerea blocajelor, stimularea investițiilor dar și cel mai important reducerea dependenței de importurile externe, contribuind la consolidarea securității energetice a Republicii Moldova. Având în vedere și contextul instituirii stării de urgență în sectorul energetic începând cu data de 16 decembrie 2024 pentru un termen de 60 zile, este esențial ca aceste măsuri să fie aplicate prompt pentru a răspunde provocărilor actuale și a facilita o tranziție eficientă și sustenabilă către surse de energie regenerabilă.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Principalele obiective urmărite în contextul promovării prezentului proiect sunt:

- Responsabilizarea titularilor de avize de racordare la rețea prin impunerea unor obligațiuni financiare având drept scop de a reduce blocajele declanșate de cei ce au obținut avizul de racordare și nu construiesc centrale de generare a energiei din surse regenerabile dar și de a eficientiza procesul de conectare a noilor producători de energie la rețea.

Acesta impune ca titularii de avize să îndeplinească obligații sau să poarte răspunderea pentru eventualele întârzieri sau dificultăți legate de racordarea la rețea. În acest fel, se urmărește o mai bună coordonare și planificare a capacităților de producție, precum și construcția centralelor pentru care este eliberat avizul de racordare, în contextul în care există un interes major de investiții pe segmentul energiei produse din surse regenerabile.

- Garanțiile financiare de bună execuție ar responsabiliza investitorii cu intenții reale de a finaliza proiectele de generare a energiei din surse regenerabile.

- Scopurile primordiale ale prevederii propuse sunt: valorificarea avizelor de racordare emise și construcția unităților de generare, atingerea țintelor de decarbonizare către anul 2030 de peste 900 MW construiți dar și reducerea dependenței de importuri în condițiile crizei energetice.

- Îmbunătățirea prevederilor cu privire la mecanismele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii de energie din surse regenerabile (eoliene și fotovoltaice) cu statut de producător eligibil prin asigurarea că producătorii sunt remunerați pentru surplusul de energie generat dincolo de prognoza inițială.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi ale proiectului includ modificări la Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică după cum urmează:

- Introducerea obligației solicitanților, potențiali producători de energie electrică privind depunerea garanțiilor financiare la eliberarea avizelor de racordare pentru centralele electrice a căror capacitate depășește 0,2 MW. În cazul în care solicitantul pune în funcțiune centrala electrică de capacitatea indicată în avizul de racordare, garanția financiară de bună execuție se rambursează solicitantului. În cazul în care nu se construiește centrala electrică garanția financiară de bună execuție se folosește de către Operatorul de sistem. În cazul în care centrala electrică pusă în funcțiune este de o capacitate mai mică decât cea indicată în avizul de racordare, atunci garanția financiară de bună execuție în proporția capacității centralei electrice construită din cea inclusă în avizul de racordare se rambursează solicitantului, iar restul se transferă la operatorul de sistem.

De asemenea proiectul prevede că sunt scutiți de depunerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare obținut titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile energetice din surse regenerabile.

În această ordine de idei, conform prevederilor proiectului, depunerea garanției financiare de bună execuție, pentru titularii avizelor de racordare valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, doar în cazul prelungirii acestora va crea un echilibru între protecția investitorilor existenți și necesitatea de a debloca capacitățile neutilizate.

Suplimentar, prevede și o măsură de compromis, și anume dreptul titularilor de avize obținute până la data intrării în vigoare a prezentei legi, precum și a avizelor prelungite până la intrarea în vigoare a prezentei modificări, de a renunța benevol la acestea până la 30 iunie 2025. Această prevedere oferă o oportunitate clară de eliberare voluntară a capacităților neutilizate, prevenind stagnarea investițiilor în regenerabile. Oferirea unui termen clar pentru renunțarea benevolă elimină acțiunile speculative și permite redistribuirea rapidă a capacităților disponibile către investitori serioși. În caz contrar, dacă nu vor construi centralele electrice, la expirarea termenului de valabilitate a avizului de racordare vor achita o taxă de nevalorificare.

Aplicarea taxei de nevalorificare a avizelor, reprezintă un instrument necesar pentru descurajarea blocării capacităților fără intenția reală de implementare a proiectelor. Taxa de nevalorificare stimulează titularii avizelor să ia decizia finală: fie continuă proiectul și fac investiții, fie renunță și eliberează capacitatea pentru alți investitori, până la data de alternativă propusă – 30 iunie 2025. Titularii avizelor care nu le valorifică la termen vor fi sancționați printr-o taxă de nevalorificare între 50%-70% din cuantumul garanției financiare de bună execuție. Suma exactă a a taxei se va stabili în funcție de etapa în care se află proiectul, oferind astfel o abordare echitabilă. Taxele colectate vor fi transferate în bugetul de stat.

Modificări la art. 37 alin (7) din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile după cum urmează:

Se propune îmbunătățirea prevederilor actuale privind marjele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili, din cauză că actualmente în limitele marjelor stabilite prin lege și anume dezechilibrele pozitive, producătorul rămâne neremunerat pentru cantitatea injectată în rețea, generând o inechitate și generând pierderi financiare pentru investitori. Oferirea unei remunerări pentru surplusul de energie chiar și în limitele marjelor stimulează producția de energie regenerabilă și contribuie la îndeplinirea obiectivelor naționale și europene de tranziție energetică. Investitorii vor fi mai încurajați să dezvolte proiecte de energie regenerabilă dacă știu că surplusul lor va fi remunerat corect.

Propunerea de modificare va avea următorul cuprins: (7) În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil, din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central, se află în intervalele +/- 8 %, în cazul centralelor electrice eoliene și +/- 4 %, în cazul centralelor electrice

fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică nu calculează dezechilibru producătorului eligibil respectiv.

În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil, din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central, depășește intervalele $\pm 8\%$, în cazul centralelor electrice eoliene și $\pm 4\%$, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică calculează dezechilibru producătorului eligibil respectiv doar pentru cantitatea de energie electrică ce depășește intervalele stabilite.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative analizate:

1.1. Crearea unui sistem de evaluare bazat pe capacitățile financiare și istoricul solicitantului, astfel încât doar investitorii cu un istoric solid și cu resurse financiare suficiente să poată obține avize de racordare.

- **Motivul respingerii:** Deși un astfel de sistem ar putea permite identificarea investitorilor serioși, evaluarea subiectivă a capacităților financiare și istoricului ar putea duce la birocratizare excesivă și riscuri de inechitate în aplicarea regulilor. Mai mult, evaluarea nu ar oferi un mecanism de responsabilizare imediată și financiară, astfel că problema blocării capacităților rețelei ar continua să persiste.

1.2. Implementarea unui sistem în care numărul de avize de racordare pentru capacități mari să fie limitat anual, pentru a preveni supraîncărcarea rețelei cu solicitări care nu sunt urmate de proiecte de generare.

Motivul respingerii: Această abordare ar restricționa dezvoltarea sectorului de energie regenerabilă și ar putea crea un cadru ineficient pentru atragerea investițiilor. Limitarea avizelor nu ar soluționa problema alocării incorecte a capacităților de rețea și nu ar stimula în mod activ investițiile reale. De asemenea, ar putea afecta capacitatea rețelei de a răspunde cerințelor pieței într-un context de tranziție energetică accelerată.

1.3. Stabilirea cerinței față de ANRE să elaboreze și să aprobe în termen de 2 cuantumul garanției și condițiile în care trebuie depusă garanția financiară, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară de bună execuție integral sau parțial se restituie solicitantului sau se transferă

2.1. Modificarea marjelor de toleranță (de exemplu, creșterea acestora la $\pm 10\%$ sau mai mult), pentru a permite o mai mare flexibilitate în cazul fluctuațiilor de producție.

Motivul respingerii: Deși această soluție ar oferi mai multă flexibilitate producătorilor, nu rezolvă problema corectitudinii remunerării pentru surplusul de energie produs în marjele existente. În plus, schimbarea marjelor de toleranță ar putea crea confuzie pe piață și ar afecta alinierea la reglementările europene. Modificarea marjelor nu ar adresa complet echitatea în remunerarea producției de energie și nu ar sprijini în mod adecvat stimularea investițiilor în sectorul energiei regenerabile.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul asupra sectorului public a aprobării prezentei hotărâri de modificare, fără a necesita resurse financiare suplimentare, va duce la:

Rezolvarea blocajelor de capacitate: Sectorul public va observa o îmbunătățire semnificativă în gestionarea capacităților de racordare ale rețelei electrice, deoarece solicitările speculative vor fi reduse. Garanțiile financiare vor încuraja doar solicitările serioase, iar operatorii de rețea nu vor mai fi nevoiți să aloce capacități de racordare pentru proiecte care nu se concretizează. Aceasta va duce la o mai bună utilizare a resurselor rețelei și va elibera capacități pentru investitori reali.

Totodată, Sectorul public, în speță, autoritățile publice locale care solicită avize de racordare a centralelor electrice fotovoltaice vor putea obține avize de racordare, datorită reducerii numărului de avize de racordare solicitate ca urmare a reconfirmării intenției prin depunerea garanțiilor financiare.

Ministerul Energiei și Agenția Națională pentru Reglementare în energetică a recepționat petiții din partea autorităților publice locale dar și persoane fizice care doresc să racordeze centrale pentru consumul propriu dar nu o pot face din cauza lipsei teoretice a capacității în rețea.

De menționat că doar pentru anul 2024 în cadrul programului Satul European au fost aprobate spre finanțare 36 de parcuri fotovoltaice cu puterea totală de 2,8 MW.

Motivarea investitorilor și atragerea de noi investiții: Acest sistem va stimula investitorii să-și asume riscurile asociate cu energia regenerabilă, știind că pot fi remunerați pentru surplusul de energie. Sectorul public va beneficia de o creștere a investițiilor în infrastructura energetică regenerabilă, ceea ce va contribui la consolidarea unei economii verzi și durabile.

Creșterea stabilității financiare a producătorilor de energie: Măsura va reduce incertitudinile financiare ale producătorilor de energie regenerabilă, oferindu-le o mai bună predictibilitate în privința veniturilor generate. Acesta va permite sectorului public să beneficieze de o dezvoltare mai rapidă a capacităților de generare de energie verde, contribuind la securitatea energetică a țării.

În cazul propunerii de modificare a Legii nr. 10/2016, aceasta nu are un oarecare impact asupra sectorului public.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul dat nu presupune careva cheltuieli bugetare suplimentare și nu se anticipează dificultăți în implementarea acestuia.

Cu toate acestea, Dacă investitorii nu reușesc să finalizeze proiectele în termenul stabilit (2 ani), garanțiile financiare vor fi transferate operatorilor de sistem. Aceste venituri ar putea constitui o sursă suplimentară de finanțare pentru proiectele de dezvoltare.

Taxa pentru neexecutare a avizelor se va aplica doar pentru titularii de avize care au obținut avizul până la intrarea în vigoare a legii, precum și titularii care au prelungit avizul de racordare, până la intrarea în vigoare a legii, pentru a descuraja speculațiile cu avizele de racordare și valorificarea acestora.

Depunerea unei garanții financiare de bună execuție ar putea descuraja investitorii neserioși sau pe cei care încă nu dispun de resursele necesare pentru implementarea efectivă a proiectelor. Astfel, se asigură o mai bună planificare a proiectelor, reducând presiunea asupra operatorului de sistem și minimalizând riscul de blocaj al capacităților de racordare.

În cazul propunerii de modificare a Legii nr. 10/2016, Orice producător eligibil pentru valoarea în deficit - 4/8% a dezechilibrului, va returna banii la prețul de exercitare, respectiv pentru valoarea în exces de +4/8% va încasa banii la prețul de exercitare.

Acesta va reprezenta o echitate pentru toți producătorii eligibili din cadrul PRE-009, care, conform datelor din ultimele 10 luni ale anului 2024 denotă că prețurile dezechilibrelor sunt inferioare prețurilor de exercitare sau, în cazul celor pozitive, mai mici decât 50% din prețul de exercitare.

Respectiv PRE-009 nu va putea încasa venituri sau manifesta pierderi pentru situația dată. În cazul în care prețurile vor fi exponențial mari (atât pe negativ cât și pe pozitiv) atunci există măsura de suport care va limita și capacitatea producătorilor eligibili de a da prognoze pesimiste / optimiste precum vor fi protejați de speculații de preț sau natură similară. Efectul acestei măsuri va permite ca Producătorii eligibili să poată să-și ajusteze dezechilibrele efective la nivelul de sub 3%, ceea ce ar însemna că măsura asumată de Legea 10/2016 în redacția modificată în anul 2023 să-și atingă scopul.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Introducerea garanțiilor financiare de bună execuție pentru solicitanții de avize de racordare vine să stabilească principii generale privind necesitatea depunerii de către solicitanții și deținătorii de avize de racordare pentru racordarea centralelor electrice, fără ajustarea și/sau aprobarea unor acte normative secundare astfel fiind evitată întârzierea aplicării mecanismului propus și eliberarea congestiilor în rețelele electrice datorate solicitanților și deținătorilor de avize de racordare care de fapt nu intenționează să le fructifice. Valoarea garanției financiare propuse (lei/kW) reprezintă echivalentul mediei garanției de bună execuție depusă de beneficiarii statutului de producător eligibil mic. De menționat, că prevederi similare privind aplicarea unui mecanism de garanții financiare la eliberarea avizelor de racordare este aplicat și în alte state din Uniunea Europeană precum Spania (RD 1183/2020) și Estonia.

Depunerea unei garanții de doar 2% din costul total al investiției este o povară financiară de bună execuție relativ mică. În alte țări (de exemplu, Polonia și Spania), garanțiile financiare pentru proiectele de energie regenerabilă variază între 3% și 10% din investiția totală, ceea ce le face mult mai restrictive.

Cu toate acestea, merită a fi menționate următoarele impacturi:

Actorii privați ar putea percepe acest mecanism ca fiind o barieră de intrare pe piață, în special pentru companiile mici, care dispun de capital limitat. Deși acest mecanism poate părea restrictiv, el asigură că resursele financiare rămân în sectorul energetic, fiind utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii critice. Pe termen lung, această măsură poate sprijini sectorul privat printr-un acces mai bun la rețelele de transport și distribuție.

Această măsură va reduce incertitudinile cu privire la **accesul la rețea**. Cu un control mai strict, companiile vor putea planifica mai bine investițiile și vor avea mai multă certitudine privind accesul la infrastructura de rețea. În același timp, acest mecanism ar putea **crește presiunea asupra investitorilor privați**, care trebuie să finalizeze proiectele la timp sau să piardă garanțiile.

Estimările pentru impactul bugetar al operatorilor de sistem ar trebui să ia în considerare următoarele ipoteze:

Capacitatea totală instalată vizată: De exemplu, pentru 1.000 MW de capacitate planificată, valoarea totală a garanțiilor ar fi de 16 milioane de euro.

Rata de realizare a proiectelor: Conform datelor din Europa de Sud-Est, rata de realizare a proiectelor din surse regenerabile variază între 50-70%, în funcție de contextul economic și legislativ din fiecare țară.

Impactul asupra bugetului: Dacă rata de nefinalizare a proiectelor este de 30%, pentru 1.000 MW, garanțiile reținute ar putea ajunge la 5,2 milioane de euro (30% din 16 milioane de euro).

Conform informațiilor disponibile, rata de realizare a proiectelor în Europa de Sud-Est, este prezentată mai jos:

România: Rata de finalizare a proiectelor de energie regenerabilă se situează între 50-60%, cu multe proiecte blocate din cauza problemelor de reglementare și acces la finanțare.

Bulgaria: Rata de realizare a proiectelor de energie regenerabilă este de aproximativ 60-70%, având în vedere stabilitatea cadrului de reglementare din ultimii ani.

Grecia: Aici, rata de realizare a proiectelor este mai mare, de aproximativ 70%, datorită accesului la fonduri europene și a unui cadru de reglementare mai predictibil.

Garanția financiară de bună execuție se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice, acestea fiind descrise în Hotărârea care va fi aprobată de ANRE, în cazul în care nu vor fi respectate condițiile prezentei Hotărâri

Modificările referitoare la **marjele de toleranță** vor permite producătorilor de energie regenerabilă să fie **remunerați** pentru surplusul de energie produs chiar și atunci când acesta se află în marjele de toleranță (+/- 4% pentru fotovoltaice și +/- 8% pentru eoliene). Acest lucru va contribui la reducerea riscurilor financiare ale investitorilor și va stimula dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă.

4.4. Impactul social

Proiectul va contribui la diversificarea surselor de energie, reducând astfel dependența de resursele fosile și sporind siguranța energetică a țării. Acest lucru poate duce la prețuri mai mici la energie pe termen lung, beneficiind astfel populația în ansamblu.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu abordează problematica datelor cu caracter personal, iar implementarea și aplicarea acestuia nu implică prelucrarea unor astfel de date.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Impactul asupra echității și egalității de gen al proiectului depinde în mare măsură de modul în care este implementată. Este esențial ca autoritățile și operatorii economici implicați să adopte politici și măsuri specifice care să asigure acces egal la oportunități economice, educaționale și de participare la decizii pentru ambele genuri. Numai printr-o abordare proactivă și incluzivă se poate garanta că regulamentul contribuie la promovarea echității și egalității de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul va contribui la diversificarea surselor de energie stimulând investițiile, reducând astfel dependența de resursele fosile și sporind siguranța energetică a țării.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Prin prezentul proiect se încurajează investițiile reale în unitățile de generare a energiei din surse regenerabile. Acest lucru, poate duce la reducerea facturilor la energie pentru populație, reducând importurile de energie din surse regenerabile și diminuând amprenta de carbon având un impact pozitiv asupra sănătății.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Anunțul de inițiere a proiectului a fost plasat pe platforma web (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13669) în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică. La etapa elaborării versiunii inițiale a proiectului, nota de fundamentare, prin scrisoarea Nr. 04-3117 din 12 decembrie 2024, au fost transmise Operatorilor Sistemului de Distribuție, Operatorul Sistemului de Transport și Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică pentru a se expune în scopul consolidării unui proiect fundamentat. Totodată, în conformitate cu pct. 221 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 311-313, art.631), și conform deciziilor luate în ședința secretarilor generali din data de 30 decembrie 2024, Cancelaria de Stat a transmis spre avizare/expertizare proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), următoarelor autorități prin scrisoarea cu Nr.18-69-14432 din 30 decembrie : Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Proprietății Publice, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, fiind plasat inclusiv pe platforma web (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13737).

Suplimentar, prin scrisoarea nr. 04-3269 din 31 decembrie 2024, setul a fost transmis spre consultări publice actorilor principali din sector și părților interesate, termenul limită stabilit fiind 5 ianuarie 2025. Urmare a expirării termenului de consultare/avizare, au fost recepționate propunerile și obiecțiile din partea autorităților publice menționate supra, Operatorii ai Sistemului de Distribuție și Operatorul Sistemului de Transport, agenție dar și din partea asociațiilor și mediului privat. Conform procedurilor, proiectul de lege a fost transmis spre expertizare prin scrisoarea nr. 04-120 din 16 ianuarie 2025, ulterior fiind recepționate avizele din partea Centrului Național Anticorupție și Ministerul Justiției.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024) a fost transmis spre expertizare prin scrisoarea nr. 04-120 din 16 ianuarie 2025. Ulterior, au fost recepționate expertizele din partea Centrului Național Anticorupție (nr. 06/2/836 din 20.01.2025) și Ministerul Justiției (04/2-555 din 17.01.2025) – proiectul de Lege fiind avizat pozitiv, iar comentariile/propunerile de îmbunătățire au fost integrate.

În scopul respectării prevederilor din subsecțiunea 3.7. *Depășirea divergențelor, definitivarea și prezentarea proiectelor de acte pentru examinare Guvernului din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018*, precum și a indicației Prim-ministrului, din *Procesul Verbal nr. 3 al ședinței de lucru a membrilor Guvernului din 3 februarie 2025*, Ministerul Energiei a organizat de comun mai multe ședințe cu reprezentanții Ministerului Justiției, pentru analiza și definitivarea versiunii finale pe marginea proiectului de modificare a unor acte normative (număr unic 1150/MEn/2024), aferent expertizei juridice cu nr. 04/2-555 din 17.01.2025. *Procesul verbal nr.1/2025 al ședinței de lucru al Ministerului Energiei de comun cu Ministerul Justiției*, fiind expediat către Cancelaria de Stat.

Urmare a ședințelor, au fost agreate modificările necesare la proiect, acestea fiind prezentate de către doamna Secretară de Stat, Carolina NOVAC, în cadrul Ședinței de Lucru a Membrilor Guvernului la data de 14 februarie 2025, fiind avizat pozitiv și introdus pe ordinea de zi a Ședinței Guvernului din 19 februarie 2025.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea proiectului va prevedea modificări la Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În scopul implementării prezentei modificări, ANRE va elabora cadrul normativ secundar, și anume o hotărâre în termen de 1 lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, care va descrie succint condițiile, cuantumul garanției, perioada de depunere, etc.

Secretară de Stat

/semnat electronic/

Carolina NOVAC

Ex. BRAGA Dan
e-mail: dan.braga@energie.gov.md

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării), comentarii	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică		
HPI Wind	<p>Dear Ministry of Energy Team,</p> <p>We appreciate the Ministry's efforts to improve the regulatory framework for renewable energy development in Moldova, particularly the initiatives to enhance accountability and streamline access to the electricity grid. However, we would like to express several concerns and propose revisions to ensure that these amendments effectively support the country's renewable energy goals while maintaining investor confidence.</p> <p>1. Proposal to Replace the Guarantee Mechanism with a Capacity Reservation Payment</p> <p>The proposed requirement for developers to provide financial guarantees as outlined in Article I of the draft amendment to Law No. 107/2016 introduces significant financial burdens. While we understand the intent to discourage speculative applications, this approach does not account for the external challenges developers of utility scale projects face, such as limited offtake opportunities and financing hurdles. We respectfully propose replacing this mechanism with a capacity reservation payment, which would achieve the same objective without penalising developers for delays caused by factors beyond their control. This payment would also align with practices in other jurisdictions, ensuring fairness and predictability in Moldova's nascent renewable energy market.</p> <p>To further support this proposal, we note the following:</p> <ul style="list-style-type: none">• Guarantees require extensive oversight to track milestones, enforce forfeitures, and process refunds. Capacity reservation payments are simpler to administer, reducing bureaucratic overhead.• Capacity reservation payments provide immediate certainty for developers, as they are non-refundable and straightforward. Guarantees, while refundable, create uncertainty due to the potential for forfeiture, particularly in cases of external delays.	

• Moldova’s renewable energy sector is at an early stage. Guarantees could discourage investment by introducing higher risks, potentially delaying market growth. Capacity reservation payments, in contrast, encourage participation while still disincentivising speculative behaviour.

We believe a capacity reservation payment better balances administrative simplicity, market impact, and effectiveness in encouraging genuine development while avoiding undue burdens.

It also provides a more suitable framework for Moldova’s nascent renewable energy market, where stability and predictability are critical for attracting investment.

Furthermore, the current Connection Notice framework already includes milestones that naturally filter out speculative or idle development projects. Specifically:

- Developers must submit a technical interconnection design within 12 months of the connection notice issuance (typically incurring costs of EUR50,000+ for connections at 110kV).

- Developers must obtain a building permit within 24 months of the connection notice issuance (for wind energy projects, this includes significant costs such as EUR100,000+ for land rezoning, environmental impact assessments, and associated permits).

2. Request to Remove Retrospective Application of Financial Guarantees

The provision in Article I of the draft amendment, which retroactively imposes financial guarantees on projects that have already been issued connection notices or have submitted grid connection applications but not yet received notices, raises serious concerns regarding its alignment with constitutional principles and the broader rule of law in Moldova.

Specifically:

- Violation of Legal Certainty

Legal certainty is a fundamental principle of the rule of law, ensuring that laws are predictable and stable so that individuals and businesses can make informed decisions. Developers who either received connection notices or submitted grid connection applications under the previous legal framework did so with the legitimate expectation that the terms of those processes would remain consistent. Retroactively applying new obligations undermines this expectation and creates significant legal uncertainty.

- Potential Constitutional Issues

The retroactive application of financial guarantees imposes new financial burdens on developers for actions or commitments made under prior legal norms. Such measures could infringe on constitutional principles of fairness, equality, and the protection of rights.

• Erosion of Investor Confidence

Moldova’s renewable energy sector relies heavily on private investment. Retroactive legislation sends a negative signal to investors, undermining confidence in Moldova’s legislative and regulatory processes. This could deter future investment, harm the country’s renewable energy goals, and delay critical infrastructure development.

• Disruption of Ongoing Projects

We acknowledge that a large number of opportunistic and speculative projects have received connection notices. However, there are evidently genuine projects where developers have invested sincerely and tirelessly to progress their projects under onerous circumstances. These challenges include limited routes to market, nascent wholesale electricity market, cross-border interconnection limitations and persisting geopolitical stress. Retroactively imposing financial guarantees jeopardises the viability of these earnest efforts, creating undue burdens on developers who are navigating complex and challenging conditions.

• Deviation from International Norms

International legal norms generally discourage retroactive legislation, particularly when it imposes new obligations or penalties. The European Convention on Human Rights, to which Moldova is a party, upholds the principle of non-retroactivity in its protection of property rights and in ensuring fair treatment under the law. Retroactive application of this law risks violating these norms and inviting reputational harm.

To address these concerns, we strongly recommend excluding projects that have already been issued connection notices or submitted grid connection applications prior to the effective date of the amendment. Instead, the new financial guarantee requirements should apply only to grid connection applications received after the effective date of the amendment. This approach would:

- Preserve legal certainty and the legitimate expectations of developers.
- Maintain investor confidence in Moldova’s energy sector.
- Ensure continuity in the country’s energy transition by avoiding disruptions to ongoing projects.

Moldova has potential to become a leader in renewable energy development. However, this can

only be achieved through a stable and predictable regulatory environment that attracts and retains investment. We trust that the Ministry of Energy will consider our proposals to refine the legislative amendments and support the continued growth of Moldova’s renewable energy sector.

Stimată echipa Ministerului Energiei,
Aprecieri eforturile Ministerului de a îmbunătăți cadrul de reglementare pentru dezvoltarea energiei din surse regenerabile în Republica Moldova, în special inițiativele de creștere a responsabilităților și de simplificare a accesului la rețeaua electrică. Cu toate acestea, am dori să exprimăm mai multe preocupări și să propunem revizuire pentru a ne asigura că aceste amendamente sprijină efectiv obiectivele țării în materie de energie regenerabilă, menținând în același timp încrederea investitorilor.

1. Propunere de înlocuire a mecanismului de garantare cu o plată de rezervare a capacității

Cerința propusă pentru dezvoltatori de a furniza garanții financiare, astfel cum este prezentată în articolul I din proiectul de modificare a Legii nr. 107/2016, introduce sarcini financiare semnificative. Deși înțelegem intenția de a descuraja aplicațiile speculative, această abordare nu ține cont de provocările externe cu care se confruntă dezvoltatorii de proiecte la scară de utilitate, cum ar fi oportunitățile limitate de preluare și obstacolele de finanțare.

Propunem cu respect înlocuirea acestui mecanism cu o plată de rezervare a capacității, care ar atinge același obiectiv fără a penaliza dezvoltatorii pentru întârzierile cauzate de factori care nu au controlul lor. Această plată s-ar alinia, de asemenea, cu practicile din alte jurisdicții, asigurând corectitudinea și predictibilitatea pe piața în curs de dezvoltare a energiei regenerabile din Moldova.

Pentru a susține în continuare această propunere, notăm următoarele:

- Garanțiile necesită o supraveghere extinsă pentru a urmări reperatele, a impune confiscări și procesează rambursări. Plățile pentru rezervarea capacității sunt mai simple de administrat, reducând cheltuieli generale birocratice.
- Plățile pentru rezervarea capacității oferă o siguranță imediată pentru dezvoltatori, deoarece sunt nerambursabile și simple. Garanțiile, deși sunt rambursabile, creează incertitudine din cauza potențialului de confiscare, în special în cazurile de întârzieri externe.
- Sectorul energiei regenerabile din Moldova este într-un stadiu incipient. Garanțiile ar putea descuraja investițiile prin introducerea de riscuri mai mari, potențial întârzierea creșterii pieței. În schimb, plățile pentru rezervarea capacității încurajează participarea, descurajând în același timp comportamentul speculativ.

Considerăm că o plată de rezervare a capacității echilibrează mai bine simplitatea administrativă, impactul pe piață și eficiența în încurajarea dezvoltării autentice, evitând în același timp sarcinile nejustificate.

Se respinge.

Stabilirea unei plăți de rezervare a capacității ar putea să nu aibă efectul dorit și anume responsabilizarea solicitanților, or doar printr-un mecanism de garanție investitorul va analiza mai în detaliu oportunitatea și fezabilitatea investițiilor.

Plata de rezerva a acapacității va avea același efect doar dacă va fi o plată de o valoare semnificativă, comparabilă cu valoarea garanției însă prevederea prin care aceasta nu va putea fi recuperată va conduce la cheltuieli suplimentare pentru investitori, care în cazul garanției sunt reîntoarse odată cum proiectul este dat în exploatare.

Totodată, Hotărârea ANRE va defini criteriile și condițiile în care solicitanții de avize de racordare sunt obligați să depună garanții financiare dar și cazurile în care aceasta se va restitui solicitantului integral sau parțial fiind astfel posibil de prevăzut și cerințe aplicabile în cazul în care un investitor dorește extinderea termenului de valabilitate a avizului de racordarea.

De asemenea, oferă un cadru mai potrivit pentru piața în curs de dezvoltare a energiei regenerabile din Moldova, unde stabilitatea și predictibilitatea sunt esențiale pentru atragerea investițiilor.

În plus, actualul cadru Notificare de conectare include deja etape care filtrează în mod natural proiectele de dezvoltare speculative sau inactive. Mai exact:

- Dezvoltatorii trebuie să prezinte un proiect tehnic de interconexiune în termen de 12 luni de la Emiterea notificării de conectare (care implică de obicei costuri de peste 50.000 EUR pentru conexiuni la 110 kV).
- Dezvoltatorii trebuie să obțină o autorizație de construire în termen de 24 de luni de la notificarea de conectare emiterea (pentru proiecte de energie eoliană, aceasta include costuri semnificative, cum ar fi 100.000 EUR+ pentru rezonificarea terenurilor, evaluările impactului asupra mediului și autorizațiile aferente).

2. Solicitare de eliminare a aplicării retroactive a garanțiilor financiare

Prevederea articolului I din proiectul de modificare, care impune retroactiv garanții financiare pentru proiectele cărora li s-au emis deja aviz de racordare sau au depus cereri de racordare la rețea, dar care nu au primit încă avize, ridică serioase îngrijorări cu privire la alinierea acesteia la principiile constituționale și la regula mai largă a drept în Moldova.

Mai exact:

• Încălcarea certitudinii juridice

Securitatea juridică este un principiu fundamental al statului de drept, asigurând că legile sunt previzibile și stabile, astfel încât persoanele și întreprinderile să poată lua decizii în cunoștință de cauză.

Dezvoltatorii care fie au primit avize de conectare, fie au trimis conexiunea la rețea cererile în temeiul cadrului juridic anterior au făcut acest lucru cu așteptarea legitimă că termenii acelor procese vor rămâne consecvenți. Aplicarea retroactivă a noilor obligații subminează această așteptare și creează o incertitudine juridică semnificativă.

• Potențiale probleme constituționale

Aplicarea retroactivă a garanțiilor financiare impune noi sarcini financiare dezvoltatori pentru acțiuni sau angajamente luate în temeiul unor norme legale anterioare. Asemenea măsuri ar putea încălca principiile constituționale ale echității, egalității și protecției drepturi.

• Erodarea încrederii investitorilor

Sectorul energiei regenerabile din Moldova se bazează în mare măsură pe investițiile private. Retroactiv legislația transmite un semnal negativ investitorilor, subminând încrederea în Republica Moldova proceselor legislative și de reglementare. Acest lucru

Se respinge.

Referitor la formularea care impune depunerea garanțiilor financiare inclusiv pentru avizele deja emise, comunicăm că aceasta nu ar trebui interpretată ca având efect retroactiv, ci mai degrabă ca o reglementare tranzitorie menită să corecteze și să eficientizeze utilizarea capacităților rețelei electrice.

Retroactivitatea unei legi implică modificarea efectelor juridice ale faptelor anterioare, însă cerința de a depune garanții financiare nu afectează drepturile deja dobândite sau faptele trecute. Drepturile acordate (de exemplu, avizele emise) nu sunt anulate, ci devin supuse unei condiții suplimentare (garanția) pentru a preveni blocarea capacității rețelei de proiecte nefinalizate. Această condiție este justificată de interesul public major de a elibera capacități de rețea pentru investitorii serioși (inclusiv în contextul crizei energetice), care contribuie concret la creșterea producției din surse regenerabile.

	<p>ar putea descuraja investițiile viitoare, ar putea dăuna obiectivele țării în materie de energie regenerabilă și întârzie dezvoltarea infrastructurii critice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Întreprerea proiectelor în derulare</u> <p>Recunoaștem că un număr mare de proiecte oportuniste și speculative au primit notificări de conectare. Cu toate acestea, există în mod evident proiecte autentice unde dezvoltatorii au investit sincer și neobosit pentru a-și progresa proiectele în circumstanțe grele. Aceste provocări includ rute limitate către piață, piața angro a energiei electrice în curs de dezvoltare, limitări de interconectare transfrontalieră și stres geopolitic persistent. Impunerea retroactivă a garanțiilor financiare pune în pericol viabilitatea acestor eforturi serioase, creând sarcini nejustificate pentru dezvoltatorii care navighează în condiții complexe și provocatoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Abatere de la Normele Internationale</u> <p>Normele juridice internaționale descurajează în general legislația retroactivă, în special atunci când impune noi obligații sau sancțiuni. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la care Moldova este parte, susține principiul neretroactivității în protejarea drepturilor de proprietate și în asigurarea unui tratament echitabil în condițiile legii. Aplicarea retroactivă a acestei legi riscă să încalce aceste norme și să provoace prejudicii reputației.</p> <p>Pentru a răspunde acestor preocupări, recomandăm cu tărie excluderea proiectelor cărora le-au fost deja emise notificări de conectare sau au depus cereri de conectare la rețea înainte de data intrării în vigoare a modificării. În schimb, noile cerințe de garanție financiară ar trebui să se aplice numai cererilor de conectare la rețea primite după data intrării în vigoare a modificării. Această abordare ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Păstrarea securității juridice și a așteptărilor legitime ale dezvoltatorilor.</u> • <u>Mentținerea încrederii investitorilor în sectorul energetic al Republicii Moldova.</u> • <u>Asigurarea continuității în tranziția energetică a țării prin evitarea întreruperii proiectelor în derulare.</u> <p>Moldova are potențialul de a deveni lider în dezvoltarea energiei regenerabile. Cu toate acestea, acest lucru poate fi realizat doar printr-un mediu de reglementare stabil și previzibil care să atragă și să rețină investițiile. Avem încredere că Ministerul Energiei va lua în considerare propunerile noastre de a rafina modificările legislative și de a sprijini creșterea continuă a sectorului energiei regenerabile din Moldova.</p>	
<p>Cancelaria de Stat Grupul de Lucru al Comisiei pentru Reglementarea</p>	<p>Decizia Grupului de lucru în privința proiectului de act normativ și notei de fundamentare: Se susține cu obiecții și recomandări proiectul de lege și nota de fundamentare.</p> <p style="text-align: center;">Evaluarea proiectului de act normativ</p>	

Activității de Întreprinzător

Concluzia: Proiectul corespunde în mare parte cu principiile de reglementare a activității de întreprinzător.

Comentarii, recomandări:

Proiectul prevede completarea art. 47 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică cu un nou alineat (9) care în viziunea noastră conține norme ce contravin principiilor de transparență, de previzibilitate și pot crea incertitudini în aplicare/implementare:

Norma din proiect: „(9) Solicitanții care solicită racordarea centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, vor depune la operatorul de sistem garanții financiare de bună execuție a avizelor de racordare în cuantumul stabilit de Agenție.

Comentarii: Menționarea „în cuantumul stabilit de Agenție” este vagă și nu oferă detalii despre cum va fi determinată această valoare. Lipsa unor criterii clare, obiective și transparente poate genera incertitudine pentru solicitanți și riscuri de arbitraritate, Agenția având libertate deplină în stabilirea cuantumului garanțiilor. Se impune detalierea în proiect a criteriilor în baza cărora Agenția va stabili cuantumul garanțiilor, cum ar fi de ex: costurile medii de racordare, capacitatea instalațiilor, impactul asupra rețelei și alte elemente relevante. La fel, formularea dată nu prevede un termen clar în care Agenția va adopta decizia privind cuantumul garanției.

Norma din proiect: *Condițiile și termenele în care trebuie depusă garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară integral sau parțial se restituie solicitantului sau se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice, se stabilesc într-o hotărâre a Agenției, aprobată în rezultatul consultării publice.*

Comentarii: Această normă necesită clarificări și ajustări pentru a îndeplini cerințele de predictibilitate și transparență. Norma ”se stabilesc într-o hotărâre a Agenției” lasă la latitudinea Agenției stabilirea condițiilor, termenelor și cuantumului garanției, care trebuie să fie incluse în proiectul de lege ca norme primare sau să ofere criterii metodologice clare care le va urma Agenția. Textul „în scopul dezvoltării rețelei electrice” este vag și nu indică mecanismele de gestionare și utilizare a fondurilor reținute. Această ambiguitate poate duce la lipsă de transparență și la utilizări nejustificate ale fondurilor. Formularea „cazurile în care garanția financiară integral sau parțial se restituie solicitantului sau se utilizează” este generală și poate crea confuzie. Se recomandă de a indica explicit aceste situații, cum ar fi: Returnarea integrală în cazul în care proiectul este finalizat conform avizului; Reținerea parțială

Se acceptă

A fost ajustată

Se acceptă

Prezenta reglementare reiese din atribuțiile funcționale ale ANRE de a stabili aceste norme, or Ministerul Energiei, în calitatea sa de autoritate publică centrală în domeniul energetic, este responsabil de crearea politicilor publice în sectorul energetic.

în cazul întârzierilor justificate; Reținerea integrală în cazul anulării executării proiectului.

Norma din proiect: Garanțiile financiare se depun și de persoanele fizice și juridice cărora li s-au eliberat avize de racordare la rețelele electrice a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW și, până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în termenele stabilite de Agenție. Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate persoanelor fizice și juridice pentru racordarea la rețeaua electrică a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în cazul în care nu sunt depuse garanțiile financiare de bună execuție în condițiile, termenele și quantumul stabilite de Agenție. Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate persoanelor fizice și juridice pentru racordarea la rețeaua electrică a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în cazul în care nu sunt depuse garanțiile financiare de bună execuție în condițiile, termenele și quantumul stabilite de Agenție.

Comentarii: Formularea „*Garanțiile financiare se depun și de persoanele fizice și juridice cărora li s-au eliberat avize de racordare... până la intrarea în vigoare a prezentului alineat*” prezintă mai multe probleme, în special din perspectiva clarității, echității și predictibilității aplicării normei juridice. Obligația de a depune garanții financiare pentru avizele deja emise înainte de intrarea în vigoare a reglementării creează un efect retroactiv, ceea ce contravine principiilor fundamentale ale dreptului. La fel, anularea avizelor deja emise se consideră ca sancțiune și impune noi obligații financiare beneficiarilor, ceea ce creează un efect retroactiv. Beneficiarii acestor avize au obținut deja drepturi sub un alt cadru legislativ, iar introducerea unor obligații financiare suplimentare ar putea fi percepută ca o modificare arbitrară a condițiilor inițiale. Conform principiilor fundamentale ale dreptului, legile nu ar trebui să impună sancțiuni retroactive, mai ales atunci când beneficiarii au acționat în conformitate cu reglementările existente la momentul emiterii avizelor. Retroactivitatea măsurii poate genera contestări legale din partea solicitanților afectați, invocând încălcarea principiilor de stabilitate legislativă și protecție a drepturilor dobândite.

Obligația de a depune garanții financiare poate fi impusă doar în procedura de obținere a unor noi avize de racordare care vor fi solicitate după intrarea în vigoare a acestui proiect.

Argumentare.

Referitor la formularea care impune depunerea garanțiilor financiare inclusiv pentru avizele deja emise, comunicăm că aceasta nu ar trebui interpretată ca având efect retroactiv, ci mai degrabă ca o reglementare tranzitorie menită să corecteze și să eficientizeze utilizarea capacităților rețelei electrice.

Retroactivitatea unei legi implică modificarea efectelor juridice ale faptelor anterioare, însă cerința de a depune garanții financiare nu afectează drepturile deja dobândite sau faptele trecute. Drepturile acordate (de exemplu, avizele emise) nu sunt anulate, ci devin supuse unei condiții suplimentare (garanția) pentru a preveni blocarea capacității rețelei de proiecte nefinalizate. Această condiție este justificată de interesul public major de a elibera capacități de rețea pentru investitorii serioși (inclusiv în contextul crizei energetice), care contribuie concret la creșterea producției din surse regenerabile..

Evaluarea notei de fundamentare (analizei impactului de reglementare)

Concluzia: Nota de fundamentare conține parțial informații pentru a stabili necesitatea intervenției propuse, astfel corespunde parțial cu cerințele metodologice prevăzute de Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Comentarii, recomandări:

Textul din secțiunea 2.2. oferă o descriere a situației actuale și a problemelor din sectorul energetic, dar nu respectă pe deplin cerințele Metodologiei AIR. Deși sunt identificate problemele legate de blocajele în utilizarea capacităților rețelei electrice, emisia avizelor de racordare neutilizate și impactul asupra noilor solicitanți și investitori explicând modul în care acestea afectează dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă și consumatorii finali prin creșterea tarifelor, - analiza are mai multe lacune care reduc claritatea sa. Una dintre principalele deficiențe este lipsa datelor concrete și cuantificabile. Se menționează că mai puțin de 10% din capacitățile pentru care au fost emise avize sunt puse în exploatare anual, dar această afirmație nu este susținută de cifre specifice. Textul nu oferă date cantitative esențiale, cum ar fi numărul de avize emise, procentul celor utilizate sau valoarea aproximativă a tranzacțiilor speculative, capacitatea blocată sau costurile suplimentare suportate de consumatori, ceea ce limitează înțelegerea amplitudinii problemei. Este subliniat faptul că blocajele create duc la obstacole pentru dezvoltarea proiectelor din surse regenerabile și, în final, la creșterea tarifelor pentru consumatorii finali. Totuși, aceste afirmații rămân generale și nu sunt susținute de date concrete sau de o analiză detaliată a cauzelor. Aceste informații ar fi necesare pentru a cuantifica problema și a evalua impactul real asupra rețelelor electrice și asupra actorilor implicați. La fel, în analiză se utilizează expresia „conform informațiilor vehiculate în spațiul public.” Aceasta este vagă și nu oferă o bază solidă pentru analiza problemei. Metodologia AIR solicită utilizarea de surse credibile, cum ar fi studii oficiale, date statistice sau consultări publice, care să susțină afirmațiile. În plus, impactul asupra diferitelor părți interesate, cum ar fi IMM-urile, investitorii mari sau consumatorii finali, nu este segmentat și detaliat, ceea ce reduce relevanța analizei. Nu în ultimul rând, secțiunea necesită o delimitare clară între descrierea situației actuale și identificarea lacunelor normative. Nu se specifică în mod concret care articole din Legea nr. 107/2016 sau alte reglementări actuale permit emiterea avizelor speculative sau perpetuarea blocajelor în rețea. Această lipsă de detalii face dificilă evaluarea eficienței cadrului normativ existent și a necesității intervenției legislative. În Nota de fundamentare, obiectivele prezentate abordează problemele identificate în analiza situației actuale, însă nu corespund în totalitate

Se ia act.

Valorificarea avizelor de racordare emise oscilează anual în limitele valorii a 10% din totalul a cca. 1500 MW eliberați.

Drept date reale cu privire la situația de pe piață, facem referință la Lista AR de valabile eliberate dar și lista de așteptare a AR la rețeaua OST (<https://moldelectrica.md/ro/network/access>)

Cadrul normativ existent nu impune careva condiționalități privind emiterea și valorificarea/nevalorificare AR emise. Prin urmare, nu este realizat scopul principal și anume construcția de noi unități generatoare.

cerințelor stabilite de Metodologia AIR. Deși sunt definite explicit, obiectivele rămân generale și insuficient detaliate pentru a demonstra clar cum vor contribui la soluționarea problemelor. Obiective precum „introducerea garanțiilor financiare” și „îmbunătățirea mecanismelor de toleranță” nu includ detalii clare despre implementare, cum ar fi valoarea minimă a garanțiilor, criteriile de aplicare sau modul în care mecanismele vor fi ajustate pentru a avea un impact măsurabil. Metodologia AIR cere ca obiectivele să fie formulate în termeni specifici și măsurabili pentru a putea fi monitorizate și evaluate.

Exemple de obiective SMART:

Introducerea unui mecanism de garanții financiare până la sfârșitul anului 2025, care să asigure că cel puțin 90% dintre avizele de racordare eliberate sunt utilizate pentru proiecte ce demarează construcția într-un termen de 12 luni de la obținerea avizului; Reducerea cu 50% a timpului necesar pentru eliberarea unui aviz de racordare până la finalul anului 2026, prin implementarea unui sistem digital de management al avizelor care să permită monitorizarea în timp real a cererilor; Diminuarea tarifelor la energie electrică pentru consumatori finali cu 5% până în 2030, prin eliminarea blocajelor din rețea și reducerea costurilor suplimentare cauzate de speculațiile cu avize, etc.

Secțiunea 4.3. din Nota Informativă abordează impactul introducerii garanțiilor financiare asupra sectorului privat, dar ar putea fi îmbunătățită pentru a respecta mai bine cerințele Metodologiei AIR. Deși sunt prezentate beneficii precum reducerea incertitudinilor privind accesul la rețea și utilizarea fondurilor reținute pentru infrastructură, analiza nu este suficient de detaliată și nu răspunde pe deplin la toate aspectele relevante. Un punct important care ar putea fi dezvoltat mai bine este analiza impactului asupra IMM-urilor. Deși se menționează că garanțiile financiare ar putea reprezenta o dificultate pentru companiile mici, nu sunt incluse detalii despre măsuri care să atenueze acest impact, cum ar fi scutiri sau sprijin financiar. Această adăugire ar face analiza mai completă și ar evidenția modul în care măsura propusă poate sprijini toate categoriile de investitori. Estimările financiare incluse în text sunt utile, dar se bazează pe date generale din alte țări, cum ar fi România și Bulgaria, fără a include informații concrete din Moldova. Integrarea unor date locale ar oferi o imagine mai clară a impactului real asupra pieței interne. Justificarea valorii garanției de 2% ar putea fi mai bine explicată (proiectul în genere nu prevede astfel de cifră de 2%). Deși textul subliniază că aceasta este mai mică decât în alte țări, nu se oferă detalii despre modul în care a fost stabilită această valoare sau dacă este adecvată pentru contextul economic al Moldovei. O astfel de justificare ar sprijini mai bine măsura propusă. În plus, textul menționează că fondurile reținute din garanții vor fi utilizate pentru

Se ia act.

Proiectul de Lege prevede că în cazul nevalorificării AR, Garanția financiară se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice, acestea fiind descrise în Hotărârea care va fi aprobată de ANRE, or cadrul normativ primar nu trebuie să descrie prevederi succinte care țin de atribuțiile autorității de reglementare.

	<p>infrastructura critică, dar nu oferă detalii despre modul în care acestea vor fi alocate sau gestionate. Explicarea acestui proces ar adăuga transparență și claritate. Lipsesc consultările. Pentru ca secțiunea "Avizarea și consultarea publică" să respecte cerințele Metodologiei AIR, ar trebui să includă o prezentare clară a procesului de consultare publică, să arate cum au fost implicate părțile interesate, ce opinii au fost primite și cum a fost integrate în versiunea finală a proiectului. Fără aceste elemente, capitoul nu corespunde pe deplin cerințelor Metodologiei AIR. Lipsa informațiilor în secțiunea „Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ” reprezintă o omisiune semnificativă conform cerințelor Metodologiei AIR. Această secțiune este crucială pentru a demonstra modul în care măsurile propuse pot fi aplicate în practică, asigurând atât fezabilitatea, cât și eficiența implementării. Fără detalii clare, există riscul ca procesul de aplicare să fie întârziat sau să întâmpine obstacole neașteptate. Secțiunea ar trebui să includă o descriere detaliată a pașilor necesari pentru implementare. Aceasta presupune identificarea instituțiilor responsabile, cum ar fi ANRE sau operatorii de sistem, și descrierea atribuțiilor specifice ale acestora. De asemenea, este esențial să se definească etapele de implementare și să se stabilească termene clare pentru realizarea acestora. Aceste etape ar putea include elaborarea de reglementări secundare, adaptarea infrastructurii necesare, numărul de personal și instruirea acestuia, alte aspecte logistice, asigurarea unei comunicări eficiente cu părțile interesate, mecanismele de monitorizare și evaluare a progresului, alături de indicatori de performanță care să măsoare eficiența implementării. Indicatori precum numărul de avize utilizate eficient, reducerea capacităților blocate și creșterea investițiilor ar fi relevanți în acest context.</p>	<p>Se ia act. Nota de Fundamentare a fost completată.</p> <p>La etapa elaborării versiunii inițiale a proiectului, nota de fundamentare au fost transmise OSD, OST și agenției pentru a se expune în scopul consolidării unui proiect fundamentat.</p> <p>Suplimentar, prin scrisoarea nr. 04-3269 din 31 decembrie 2024, setul a fost transmis spre consultare publică actorilor principali din sector și părților interesate.</p> <p>La fel a fost publicat și pe platforma web: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13737</p> <p>Totodată, informațiile în secțiunea „Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ” au fost completate.</p>
<p>Cancelaria de Stat Centrul de Armonizare a Legislației</p>	<p>Proiectul național are drept scop modificarea a două acte normative – Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, prin completarea art. 47 cu alin. (9) în ceea ce privește garanțiile financiare de bună execuție pentru racordarea centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW și Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, prin modificarea alin. (7) din art. 37, în ceea ce privește calcularea dezechilibrului producătorului eligibil din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central.</p> <p>Menționăm că, ambele acte naționale supuse modificării sunt acte naționale armonizate, în speță, Legea nr. 107/2016 transpune art. 1 - 16, art. 18, art. 22 - 38, art. 40 - 43, Anexa I din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice; art. 1 - 3, art. 13 - 17, art. 19 și 21, Anexa I din Regulamentul (CE) 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces</p>	<p>Se ia act.</p>

	<p>la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică; Directiva 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri și Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie și Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile transpune parțial Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare).</p> <p>Astfel, examinând proiectul național prin prisma actelor UE menționate supra, constatăm că acesta nu are ca scop transpunerea directă a unor norme din acestea și nu contravine acestora, comunicând despre lipsa de obiecții și propuneri.</p>	
<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova</p>	<p>Ca urmare a examinării proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățire a toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), în limitele competențelor funcționale, comunicăm următoarele. Prezentul proiect reprezintă un instrument normativ de îmbunătățire a actualului mecanism de acces la rețeaua electrică a producătorilor de energie electrică, inclusiv a celor din surse regenerabile cu statut de producător eligibil mare obținut ca urmare a licitației, prin responsabilizarea financiară (prin depunerea garanțiilor de bună execuție) a solicitanților de aviz de racordare, fapt care va determina reducerea riscului de rezervare a capacității sistemului electroenergetic, dar fără a fi construită într-un final instalația electrică.</p> <p>Respectiv, din această perspectivă, exprimăm susținerea proiectului de lege. Totodată, în vederea îmbunătățirii calității proiectului de lege, propunem următoarele recomandări de sorginte tehnico-normativă, și anume: La Art.I, ce vizează modificarea art.47 al Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică, alineatul al doilea se propune cu următorul cuprins:</p> <p>„Condițiile și termenele în care trebuie depusă garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară integral sau parțial se restituie solicitantului sau se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice se aprobă prin hotărârea Agenției, care se supune consultărilor publice și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

Această redacție corespunde cu stilul redacțional al prevederilor în vigoare a Legii nr.107/2016 și oferă o claritate sporită în înțelegerea normei propuse.

În același timp evidențiem că, potrivit art.7 alin.(3) lit.a) al Legii nr.107/2016, în domeniul reglementării pieței energiei electrice, Agenția elaborează și aprobă Regulile pieței energiei electrice, care reglementează termenele și condițiile de organizare și de operare a pieței energiei electrice, inclusiv a pieței pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, a pieței organizate a contractelor, a pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem, funcțiile și obligațiile operatorului pieței energiei electrice și ale operatorului sistemului de transport în legătură cu gestionarea piețelor menționate, precum și drepturile și obligațiile altor participanți la piața energiei electrice.

Referitor la propunerea de la alineatul al treilea că „*Garanțiile financiare se depun și de persoanele fizice și juridice cărora li s-au eliberat avize de racordare la rețelele electrice a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW și, până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în termenele stabilite de Agenție*”, constatăm faptul că aceasta este specifică normelor privind intrarea în vigoare a proiectului de lege, de aplicare a unor prevederi, precum și alte acțiuni necesare punerii în aplicare a acestora. Prin urmare, recomandăm ca această propunere să fie transferată la Art.III - Dispoziții finale și tranzitorii.

Subsecvent remarcăm că, corespunzător art.7 alin.(2) – (4) din Codul civil al Republicii Moldova nr.1107/2002: „Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel. În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel”.

În condițiile stipulate supra, considerăm judicios a se stipula cu claritate în legea nouă această situație juridică. Astfel, înaintăm următoarea redacție a normei, după cum urmează: „*Garanțiile financiare se depun și de către persoanele fizice și juridice, titulari ai avizelor valabile de racordare la rețelele electrice a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, în condițiile, termenele și cuantumul aprobate prin hotărârea Agenției, sub sancțiunea anulării avizelor de racordare de către operatorul de sistem în cazul neexecutării hotărârii Agenției.*”

Se acceptă.

Se acceptă.

	Această formulare acoperă și norma propusă de autor la alineatul al patrulea, referitoare la faptul că „Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate persoanelor fizice și juridice pentru racordarea la rețeaua electrică a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în cazul în care nu sunt depuse garanțiile financiare de bună execuție în condițiile, termenele și cuantumul stabilite de Agenție.”.	
Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova	La indicația Cancelariei de Stat nr.18-69-14432 din 30 decembrie 2024, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024) și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	Se ia act.
Ministerul Dezvoltării și Digitalizării al Republicii Moldova	Cu referire la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsa de obiecții și propuneri.	Se ia act.
Agenția Proprietății Publice	Urmare demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-14432 din 30 decembrie 2024, Agenția Proprietății Publice a examinat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), autor – Ministerul Energiei și, în limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor. Totodată, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Agenția Proprietății Publice consideră oportun consultarea proiectului cu întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau parțial de stat din domeniul energetic.	Se ia act. A fost consultat.
Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică	Prin prezenta, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare ANRE/agenția) informează că a examinat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), și comunică despre lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se ia act.
Banca Națională a Moldovei	Cu referire la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), expediat spre consultare publică și avizare de Ministerul Energiei prin scrisoarea nr. 04-3269 din 31.12.2024, Banca Națională a Moldovei, în limitele competenței sale, comunică lipsă de obiecții și propuneri.	Se ia act.

<p>Centrul Național pentru Energie Durabilă</p>	<p>Prin prezenta, IP Centrul Național pentru Energie Durabilă (IP CNED), instituția publică de suport care are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării politicii de stat în domeniile de activitate atribuite în conformitate cu HG 1060/2023, în contextul demersului Nr. 04-3269 din 31 decembrie 2024, privind avizarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), vă comunică lipsa de obiecții sau propuneri.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Întreprinderea de Stat „MOLDELECTRICA”</p>	<p>La scrisoarea Dvs. cu numărul 04-3117 din 12.12.2024, privind examinarea și avizarea proiectului de hotărâre privind modificarea unor acte normative, introducând un mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare, Î.S. ”Moldelectrica” Vă comunică lipsa de propuneri și obiecții asupra proiectului de hotărâre.</p> <p>Totodată, în HANRE privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare, considerăm oportun de a stabili o perioadă în care solicitantul decide privind continuarea procesului în baza unui contract de racordare, ținând cont de condițiile avizului de racordare și a altor avize emise de alte entități. La moment, contractul de racordare este un contract care poate fi oferit de către operatorul de sistem la rețeaua căruia se solicită racordarea solicitantului, la cererea acestuia, după emiterea avizului de racordare. Contractul de racordare include valoarea estimativă a lucrărilor de racordare la rețea și poate include proiectarea instalației de racordare, achiziția echipamentelor și materialelor necesare pentru instalația de racordare, realizarea lucrărilor și punerea în funcțiune.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Ține de competențele ANRE.</p>
<p>S.A. Rețele Electrice Distribuție Nord</p>	<p>Prin prezenta, S.A. „RED-Nord” Vă informează că, a recepționat adresarea D-tră cu nr. 04-31 17 din 12.12.2024, cu privire la elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului RM privind modificarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.</p> <p>Ca urmare a analizei, vă aducem la cunoștință că S.A. „RED-Nord” nu are propuneri sau obiecții față de proiectul de hotărâre sus menționat.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Î.C.S.” Premier Energy Distribution” S.A.</p>	<p>Propuneri la proiectul de Lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) - Î.C.S. ”Premier Energy Distribution” S.A</p> <p>Art. I. – Art. 47 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203 art. 413), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:</p>	

	<p>„(9) Solicitanții care solicită racordarea centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, vor depune la operatorul de sistem garanții financiare de bună execuție a avizelor de racordare în cuantumul stabilit de Agenție.</p> <p>Condițiile și termenele în care trebuie depusă garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară integral sau parțial se restituie solicitantului sau se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice, se stabilesc într-o hotărâre a Agenției, aprobată în rezultatul consultării publice.</p> <p>Producătorii de energie din surse regenerabile, care au obținut statutul de producător eligibil mare în conformitate cu prevederile cu Art.36 din Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, nr.10/2016, la solicitarea avizelor de racordare sunt scutiți de depunerea garanțiilor financiare de bună execuție a avizelor de racordare</p> <p>Garanțiile financiare se depun și de persoanele fizice și juridice cărora li s-au eliberat avize de racordare la rețelele electrice a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW și, până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în termenele stabilite de Agenție.</p> <p>Operatorul de sistem va returna garanțiile financiare de bună execuție producătorilor de energie din surse regenerabile care au obținut statutul de producător eligibil mare în temeiul Art.36 din Legea 2 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, nr.10/2016.</p> <p>Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate persoanelor fizice și juridice pentru racordarea la rețeaua electrică a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în cazul în care nu sunt depuse garanțiile financiare de bună execuție în condițiile, termenele și cuantumul stabilite de Agenție.”</p>	<p>Se acceptă parțial. Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.</p> <p>Se acceptă parțial. Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.</p>
<p>European Bussines Association</p>	<p>Asociația Businessului European (EBA Moldova) se adresează în contextul consultărilor publice asupra proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), și urmare a examinării proiectului Vă comunică, următoarele propuneri/clarificări ce urmează a fi operate.</p> <p>Art. 47 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică alineatul (9) se propune completarea cu următoarele prevederi:</p> <p>Producătorii de energie din surse regenerabile, care au obținut statutul de producător eligibil mare în conformitate cu prevederile cu Art.36 din Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, nr.10/2016, la solicitarea avizelor de racordare sunt scutiți de depunerea garanțiilor financiare de bună execuție a avizelor de racordare.</p>	<p>Se acceptă parțial. Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.</p>

	<p>Operatorul de sistem va returna garanțiile financiare de bună execuție producătorilor de energie din surse regenerabile care au obținut statutul de producător eligibil mare în temeiul Art.36 din Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, nr.10/2016.</p> <p>Mulțumim anticipat pentru considerare și rămânem la dispoziția Dvs., exprimând deschiderea și disponibilitatea comunității de afaceri de a oferi suportul și expertiza necesară în vederea ajustării cadrului legal pentru realizarea unei dezvoltări sustenabile pe termen lung.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.</p>
<p>SA ENERGOCOM</p>	<p>S.A. "ENERGOCOM" a examinat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), (număr unic 1150/MEn/2024) și Vă comunică despre lipsa obiecțiilor și a propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>

<p>Î.C.S. ENERGO CONTINENT S.R.L.</p>	<p>Prin prezenta, studiind și nota de fundamentare autorului la proiectul de lege menționat, Î.C.S. ENERGO CONTINENT S.R.L., vă propune în atenția Dvs. prezentul Aviz la proiectul de lege (număr unic 1150/MEEn/2024) privind modificarea unor acte normative(mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), cu anumite teze, recomandări, motivări și beneficii pentru investitori:</p> <p>I. Observație privind claritatea și aplicabilitatea modificărilor propuse de autor Ministerul Energiei</p> <p>Textul actual al proiectului de lege introduce obligația depunerii garanțiilor financiare pentru avizele de racordare emise anterior intrării în vigoare a legii, fără a asigura o claritate cu privire la:</p> <p>Momentul efectiv în care beneficiarii pot depune garanțiile pentru a evita anularea avizelor. Cuantumul exact al garanțiilor financiare necesare, care urmează să fie stabilit doar după 1 lună de la intrarea în vigoare a legii, printr-o hotărâre ANRE.</p> <p>Contradicții identificate în textul legii:</p> <ul style="list-style-type: none">- Articolul din proiect afirmă că avizele de racordare emise anterior intrării în vigoare a legii se anulează dacă nu sunt depuse garanțiile financiare.- Totodată, dispozițiile tranzitorii stabilesc că ANRE va elabora în termen de 1 lună regulamentul care determină cuantumul și condițiile de depunere a garanțiilor financiare. <p>În acest interval, beneficiarii avizelor nu pot depune garanțiile financiare, deoarece nu au informații legale despre valoarea acestora sau despre procedură.</p> <p>Riscurile acestei contradicții:</p> <p>Aplicare retroactivă: Anularea avizelor emise anterior intrării în vigoare a legii, fără o perioadă clară de conformare, echivalează cu aplicarea retroactivă a unor obligații, ceea ce contravine principiilor fundamentale ale dreptului.</p> <p>Incertitudine juridică: Beneficiarii avizelor de racordare nu au cum să respecte cerințele legale întrucât informațiile necesare (condiții, termene, quantum) nu vor fi disponibile până după adoptarea regulamentului ANRE.</p>	<p>Argumentare:</p> <p>Conform prevederilor proiectului de lege, ANRE va avea la dispoziție 1 lună pentru elaborarea și aprobarea Hotărârii privind condițiile și termenele în care trebuie depusă garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară integral sau parțial se restituie solicitantului sau se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice.</p> <p>Astfel, toate detaliile necesare vor fi cunoscute de către investitori la momentul elaborării de către ANRE a hotărârii menționate.</p> <p>Proiectul de lege nu stabilește obligativitatea depunerii garanției financiare în lipsa Hotărârii ANRE.</p>
--	---	--

Pierderea încrederii investitorilor: O astfel de reglementare poate descuraja investițiile în energie regenerabilă, mai ales în cazul Republicii Moldova, unde riscurile investiționale sunt deja mari.

1.1 Propunere a textului proiectului de lege:

1.1.1. Clarificarea termenului pentru depunerea garanțiilor financiare:

- Adăugarea unui termen tranzitoriu care să permită beneficiarilor avizelor emise anterior intrării în vigoare a legii să depună garanțiile financiare într-un interval rezonabil de timp, după publicarea regulamentului ANRE;
- Persoanele fizice și juridice care dețin avize de racordare emise anterior intrării în vigoare a prezentei legi vor depune garanțiile financiare într-un termen de 30 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial a hotărârii ANRE privind condițiile, termenele și cuantumul garanțiilor financiare.

II. Valabilitatea termenului ATR.

Propunere pentru modificarea termenului de valabilitate a ATR și introducerea termenului diferențiat pentru construcție

2.1 Termen pentru obținerea și prezentarea autorizației de construire:

Termenul actual de 2 ani pentru obținerea și prezentarea autorizației de construire poate fi prelungit cu până la 1 an suplimentar în cazul în care solicitantul poate demonstra întârzieri justificate, inclusiv:

- Proiectul necesită evaluarea impactului asupra mediului (EIM) la nivel național;
- Apar obstacole neprevăzute, cum ar fi schimbări legislative sau proceduri suplimentare solicitate de autoritățile competente.

(In Romania, durata initiala a certificatului de urbanism in vederea obtinerii autorizatiei de construire se stabileste de emitent in functie de importanta si dimensiunea investitiei, dupa caz - adica poate fi initial si de 36 luni de exemplu. La expirarea perioadei initiale mai poate fi prelungit 12 luni)

2.2 Termen pentru construcție:

Se propune introducerea unui termen diferențiat pentru construcția parcurilor eoliene, în funcție de capacitatea instalată:

Amendament propus: Introducerea termenului diferențiat pentru construcție

Se acceptă parțial.

Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.

Se acceptă parțial.

Deși Ministerul Energiei este de-acord cu aplicarea acestei prevederi, având în vedere că cadrul normativ primar prevede norme generale considerăm necesar ca această prevedere să fie descrisă în HANRE.

Nu se acceptă.

Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.

Articol propus pentru modificare: Regulamentul Guvernului privind racordarea la rețelele electrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018.

Text nou propus:

2.3 Durata standard pentru construcție:

- Pentru centralele electrice cu o capacitate instalată de până la 10 MW, termenul pentru finalizarea construcției rămâne de 2 ani, conform reglementărilor actuale;

Durata extinsă pentru proiecte mari:

- Pentru centralele electrice cu o capacitate instalată între 10 MW și 50 MW, termenul se extinde la 3 ani;

- Pentru centralele electrice cu o capacitate instalată mai mare de 50 MW, termenul se extinde la 5 ani, cu posibilitatea unei prelungiri de încă 1an în cazuri justificate, cum ar fi:

- Întârzieri cauzate de obținerea avizelor sau autorizațiilor necesare.
- Probleme logistice majore (ex. acces limitat la echipamente și materiale).
- Obstacole neprevăzute în implementarea proiectului, inclusiv modificări legislative sau procedurale.
- Situații de forță majoră recunoscute oficial (calamități naturale, conflicte armate etc.).

Motivare

- Introducerea unui termen diferențiat pentru construcție reflectă complexitatea tehnică și logistică a proiectelor mari și facilitează finalizarea acestora în mod realist și conform cerințelor legale.
- Flexibilitatea oferită de aceste modificări susține dezvoltarea investițiilor în surse regenerabile, esențiale pentru securitatea energetică a Republicii Moldova.
- Prolungirea termenului pentru obținerea autorizației de construire în cazuri justificate reduce riscul pierderii ATR din cauza circumstanțelor independente de voința investitorilor.

Proiectele mari, cum este cazul „CEE Vulcănești 180 MW”, implică lucrări complexe care necesită perioade mai lungi de implementare, fiind esențiale pentru atingerea obiectivelor naționale în domeniul energiei regenerabile.

(În Romania durata executarii lucrarilor de constructie se stabileste la emiterea certificatului de urbanism in functie de dimensiunea investitiei - poate avea o durata pana la 60 luni).

Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.

Nu se acceptă.

Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.

Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.

III. Introducerea garanțiilor financiare:

3.1 Ajustarea garanțiilor financiare pentru solicitanții care dețin certificate de urbanism valabile pentru construcție.

Principii generale privind garanțiile financiare:

- Garanțiile financiare sunt destinate asigurării că avizele de racordare sunt solicitate exclusiv de investitori cu intenții reale de a finaliza proiectele de generare a energiei electrice.
- Valoarea garanției financiare este stabilită în funcție de capacitatea instalată a proiectului și reprezintă o sumă echitabilă, fără a constitui o barieră excesivă pentru investitori

Excepții și ajustări ale garanțiilor financiare:

Solicitanții care dețin deja certificate de urbanism pentru construcție:

- Aceștia sunt exonerati de obligația depunerii garanției financiare pentru obținerea ATR, dacă prezintă documentația completă ce atestă stadiul avansat al proiectului, inclusiv:
- Certificatul de urbanism pentru construcție.
- Proiectul tehnic finalizat și avizat conform legislației în vigoare.

Criterii pentru evaluarea progresului proiectului:

- Reducerea sau eliminarea garanției financiare se aplică exclusiv proiectelor care îndeplinesc următoarele condiții:
- Au prezentat un certificat de urbanism valabil emis de autoritățile competente.
- Au finalizat proiectul tehnic al instalațiilor și l-au supus verificării de către verificali autoriati.
- Demonstrează un progres semnificativ în obținerea altor avize necesare, cum ar fi evaluarea impactului asupra mediului.

Impact asupra aplicării mecanismului:

- Introducerea excepțiilor pentru solicitanții avansați va:
- Reduce presiunea financiară asupra investitorilor care au parcurs deja etape critice ale proiectului.
- Încuraja continuarea implementării proiectelor fără întârzieri cauzate de cerințele financiare suplimentare.
- Evita rezervările speculative ale capacităților în rețea, menținând în același timp integritatea mecanismului de garanții.

Reducerea garanției financiare în cazul proiectelor avansate:

Nu se acceptă.

Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.

Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.

Propunere de modificare:

- Pentru solicitanții care au obținut certificat de urbanism pentru construcție și au finalizat etapele de proiectare, avizare și coordonare tehnică, valoarea garanției financiare să fi redusă față de nivelul aplicabil solicitanților aflați în etapa inițială.

Motivare:

Proiectele aflate într-un stadiu avansat de implementare, cum ar fi cele pentru care s-a obținut certificatul de urbanism sau care se află deja în etapa de construire, reflectă un angajament financiar și tehnic considerabil din partea investitorilor, diminuând semnificativ riscul de nefinalizare. Ajustarea garanțiilor financiare pentru aceste proiecte oferă un stimulent pentru continuarea investițiilor, asigurând în același timp utilizarea eficientă a capacităților rețelei electrice.

3.2. Eliminarea cerinței pentru o nouă garanție financiară la prelungirea termenului de finalizare a construcției.**Amendament propus:****Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative****Propunere de modificare:**

- În cazul în care investitorii nu finalizează construcțiile proiectelor în termenul stabilit, aceștia pot solicita prelungirea termenului de finalizare fără a fi obligați să depună o nouă garanție financiară, cu respectarea următoarelor condiții:

- Valabilitatea garanției existente:

- Garanția financiară depusă la obținerea ATR rămâne activă și se consideră suficientă pentru acoperirea riscurilor asociate proiectului.

Demonstrarea progresului:

Investitorul prezintă dovezi privind progresul lucrărilor de construcție și justifică eventualele întârzieri prin cauze obiective, precum:

- Probleme logistice legate de furnizarea echipamentelor sau serviciilor.
- Schimbări legislative sau alte obstacole reglementare apărute pe parcursul implementării proiectului.

Motivare:**Nu se acceptă.**

Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.

Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.

- Această modificare protejează investitorii care au demonstrat angajament față de realizarea proiectului, reducând presiunea financiară suplimentară și încurajând continuarea lucrărilor fără riscul abandonării din cauza constrângerilor nejustificate.

- Flexibilitatea în această etapă este crucială pentru atragerea investitorilor și dezvoltarea proiectelor în surse regenerabile, în special în contextul competitivității scăzute a regiunii în raport cu piețele UE.

Justificare:

Garanțiile financiare depuse inițial la obținerea ATR au ca scop responsabilizarea investitorilor, iar cerința suplimentară pentru o nouă garanție financiară la prelungirea termenului creează o povară financiară inutilă.

Investițiile în surse regenerabile sunt deja costisitoare, iar impunerea de garanții suplimentare poate descuraja investitorii, mai ales în contextul în care:

- Republica Moldova are un mediu de risc crescut pentru investiții mari;
- Tarifele mici și neatractivitatea economică a regiunii (non-UE) reduc motivația pentru investitori

Impact asupra investitorilor:

Eliminarea cerinței pentru o nouă garanție financiară va:

- Reduce presiunea financiară asupra investitorilor, permițându-le să concentreze resursele pe finalizarea construcției.- Încuraja continuarea investițiilor în proiecte de surse regenerabile, contribuind la securitatea energetică și la tranziția verde a Republicii Moldova.
- Îmbunătăți percepția internațională a Republicii Moldova ca destinație de investiții în sectorul energetic.
- Soluție alternativă (dacă este necesară o nouă garanție)

IV. Introducerea garanțiilor financiare pentru solicitanții de avize de racordare.

Momentul depunerii garanției financiare:

Depunerea garanției financiare la eliberarea avizului de racordare

Amendament propus:

- Garanția financiară va fi depusă după confirmarea tehnică a posibilității de racordare și în termen de 30 de zile după emiterii avizului de racordare

Nu se acceptă.

Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.

	<p>Motivare:</p> <p>La etapa de depunere a cererii pentru avizul de racordare, solicitantul nu poate ști cu certitudine dacă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Este posibil din punct de vedere tehnic să racordeze proiectul la rețea. - Există capacitate disponibilă pentru racordare în zona specifică. - Solicitarea garanției financiare înainte de evaluarea tehnică creează o barieră financiară inutilă pentru investitori și riscă să descurajeze dezvoltarea proiectelor. <p>Beneficii pentru investitori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Protecția investitorilor împotriva cheltuielilor financiare înainte de confirmarea tehnică a posibilității de racordare. - Creșterea transparenței și a predictibilității procesului de obținere a avizului de racordare. - Stimularea proiectelor în surse regenerabile prin reducerea riscurilor asociate cu procesul administrativ. <p>Procesul propus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La depunerea cererii pentru avizul de racordare, solicitantul va prezenta doar documentele necesare pentru analiza tehnică preliminară. - Garanția financiară va fi depusă doar după ce operatorul confirmă posibilitatea tehnică de racordare și înainte de emiterea avizului. <p>Motivare:</p> <p>Această modificare asigură un echilibru între protecția operatorilor de sistem și sprijinirea investitorilor, evitând cheltuieli inutile în etapele preliminare și contribuind la un mediu de investiții mai prietenos.</p> <p style="text-align: center;">V. Propunere privind mecanismul de toleranță pentru dezechilibre</p> <p>Context</p> <p>Conform legislației curente, marjele de toleranță pentru dezechilibre sunt de $\pm 4\%$ pentru centrale fotovoltaice și $\pm 8\%$ pentru centrale eoliene. Producătorii rămân neremunerați pentru surplusul de energie generat în aceste marje.</p> <p>Această abordare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descurajează producătorii de a depăși prognoza, afectând veniturile și recuperarea investițiilor. - Nu recunoaște costurile suplimentare suportate de investitori pentru menținerea capacității operaționale. 	<p>Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Această propunere nu corespunde obiectului de reglementare a proiectului de Lege.</p> <p>Totodată, prevederea poate fi examinată de către ANRE în procesul de elaborare a Hotărârii.</p>
--	---	---

Propuneri din perspectiva investitorilor

Modificarea mecanismului de remunerare în marjele de toleranță

Propunere: Energia produsă în marjele de toleranță, ajustată astfel:

Fotovoltaic:

Dezechilibre pozitive: 5%.

Dezechilibre negative: 5%.

Eolian:

Dezechilibre pozitive: 20%.

Dezechilibre negative: 15%.

Dezechilibrele pozitive să fie remunerate la un preț de referință stabilit prin reglementare, cum ar fi:

- Prețul mediu al pieței zilnice de energie electrică;
- valoare fixă prestabilită (ex. 50%-90% din tariful mediu de achiziție al Furnizorului Central).

Motivare:

- Ajustarea marjelor de toleranță reflectă variabilitatea specifică diferitelor surse regenerabile (fotovoltaic și eolian), oferind o mai bună predictibilitate financiară pentru investitori;
- Variabilitatea energiei regenerabile, în special pentru eolian, depinde de condițiile meteorologice;
- Marjă mai largă permite producătorilor să integreze mai bine variabilitatea surselor regenerabile fără a suporta pierderi financiare prea mari.

Remunerarea energiei în marjele de toleranță stimulează utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și contribuie la securitatea energetică fără a penaliza excesiv producătorii pentru devierile minore.

Prin ajustarea cadrului legislativ în favoarea unui mediu investițional mai prietenos și mai echitabil, Ministerul Energiei poate contribui la atragerea de noi investiții strategice în sectorul energiei regenerabile.

Astfel sperăm că prin intermediul și cu susținerea Dvs., situația existentă va fi soluționată în interesul comun, cu respectarea condițiilor de colaborare pe viitor.

	<p>Vă asigurăm că această situație nu va influența negativ la executarea atentă, la timp și întocmai a obligațiilor noastre ca investitor.</p>	
<p>„ML ENERGY-GROUP” SRL</p>	<p>Prin prezenta, SRL ”ML ENERGY-GROUP” în persoana administratorului dlui Veaceslav Moldovan își exprimă respectul și, în calitate de întreprindere electroenergetică - furnizor licențiat de energie electrică la prețuri nereglementate, precum și cu statut de responsabil pentru grupul de echilibrare al peste patruzeci de producători autohtoni de energie electrică produsă din surse regenerabile, urmare a examinării <i>Proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)</i>, Vă prezintă spre examinare avizul în cadrul consultărilor publice demarate.</p> <p>Art. 3 al Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77 art. 117), cu modificările ulterioare, se modifică prin expunerea în redacție nouă a noțiunii ”<i>producător eligibil mare</i>”, după cum urmează:</p> <p><i>producător eligibil mare</i> – producător eligibil care operează o centrală/mai multe centrale electrice de producere a energiei electrice din surse regenerabile intermitente, cu o capacitate cumulativă mai mare decât limita de capacitate stabilită de Guvern în conformitate cu art.10 alin.(1) lit. e) și non-intermitente cu o capacitate mai mare decât 1MW per unitate de producere;</p> <p>ARGUMENT: Actualmente, principalele obstacole în dezvoltarea energiei regenerabile în Republica Moldova includ lipsa de resurse financiare, dependența de energie importată, problemele de infrastructură și costul dezechilibrelor provocate în mare măsură de sursele de generare intermitente. Includerea surselor non-intermitente de energie regenerabilă (instalații de cogenerare pe bază de biogaz, instalații de cogenerare pe bază de singaz, hidrogen,etc) în noțiunea de <u>producător eligibil mare</u> ar aduce claritate pentru climatul investițional, care în prezent se confruntă cu un vacuum legislativ de reglementare pe acest subiect, precum și a facilita siguranța investițiilor în tehnologia respectivă aducând o motivare suplimentară și, nu în ultimul rând, ar eficientiza la maxim procesul de reducere a costurilor pentru dezechilibre, reprezentând o sursă constatată de generare. Considerăm extrem de imperativ,</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Statutul de producător eligibil mare se oferă urmare a desfășurării licitațiilor în conformitate cu <i>Hotărârea Guvernului nr. 690/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind desfășurarea licitațiilor pentru oferirea statutului de producător eligibil mare</i>, beneficiind de schema de schema de sprijin <i>preț fix</i>, or în acest sens sunt alocate capacități doar pentru surse intermitente.</p> <p>Cadrul normativ actual, oferă schemă de sprijin pentru sursele non-intermitente – <i>tarif fix</i> (obținerea statutului de producător eligibil mic)</p>

	<p>mai ales în prezenta conjunctură electroenergetică de criză, valorificarea și încurajarea dezvoltării și acestei tehnologii importante.</p> <p>În contextul celor relatate supra, solicităm respectuos de a lua act de propunerea enunțată și sperăm mult ca acesta să fie regăsită în varianta finală a proiectului.</p>	
<p>Asociația Obștească „Asociația Producătorilor De Energie Electrică Eoliană Și Fotovoltaică din Republica Moldova”</p>	<p>Asociația Obștească „Asociația Producătorilor De Energie Electrică Eoliană Și Fotovoltaică Din Republica Moldova” în contextul procedurii de avizare a proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), prezintă următoarele obiecții și propuneri după cum urmează.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Un prim aspect ce urmează a fi menționat, este faptul, că de către Ministerul Energiei al RM, este promovat proiectul de lege cu privire la energia electrică (număr unic 732/MEn/2024), în care sunt prevăzute aspectele ce țin de depunerea garanției financiare pentru avizele de racordare eliberate, precum și conține dispoziții finale și tranzitorii aferent modului și termenului de depunere a garanțiilor financiare în cazul avizelor de racordare emise anterior intrării în vigoare a legii. <p>Respectiv, urmează a fi examinată oportunitatea promovării proiectului de modificare a legii (număr unic 1150/MEn/2024), în contextul care deja se află în procedura de promovare a unui nou proiect de lege cu privire la energia electrică (număr unic 732/MEn/2024), care conțin norme referitor la garanția financiară la etapa solicitării avizului de racordare.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. La fel, considerăm oportun, că în proiectul legii (număr unic 1150/MEn/2024), normele ce vor reglementa modul și termenul de depunere a garanției financiare de către titularii existenți ai avizelor de racordare, să se regăsească în dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului, din considerentele ce urmează. <p>Or, conform art. 48 alin. (1) – (3) din Legea nr. 100/2017 care stabilesc că, Dispozițiile tranzitorii ale actului normativ cuprind măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ.</p> <p>Dispozițiile tranzitorii trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea noilor reglementări cu cele ale actelor normative preexistente, menținerea temporară a unor situații juridice născute în temeiul vechilor reglementări și, după caz, să asigure modificarea altor acte normative.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), vine ca un instrument suplimentar pentru a accelera deblocarea situației la capitolul capacități disponibile de racordare, în contextul în care raportul dintre avizele eliberate și centrale de generare puse în funcțiune este foarte nesemnificativ.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>Referitor la formularea care impune depunerea garanțiilor financiare, inclusiv</p>

În dispozițiile tranzitorii se indică, după caz, perioada de tranziție necesară implementării dispozițiilor actului normativ și perioada necesară pentru aducerea legislației în conformitate cu noile norme juridice.

Astfel, textul „*Garanțiile financiare se depun și de persoanele fizice și juridice cărora li s-au eliberat avize de racordare la rețelele electrice a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW și, până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în termenele stabilite de Agenție.*”

Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate persoanelor fizice și juridice pentru racordarea la rețeaua electrică a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW până la intrarea în vigoare a prezentului alineat, în cazul în care nu sunt depuse garanțiile financiare de bună execuție în condițiile, termenele și cuantumul stabilite de Agenție.” inclus la alin (9) pentru modificarea art. 47 al Legii nr. 107/2016, urmează a fi exclus și să se regăsească în dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului (număr unic 1150/MEn/2024).

Respectiv, alin. (2) al art. III din proiect urmează, a fi expus în corespundere cu argumentele expuse supra prin prevederea modului și termenilor de depunere a garanțiilor financiare pentru avizele de racordare existente.

La fel, redacția alin. (2) al art. III din proiect, este expus contrar Legii nr. 100/2017, or raporturile juridice (avizele de racordare emise anterior în temeiul legii), nu pot fi afectate, modificate, încetate ulterior prin efectul unei Hotărâri ANRE care este un act normativ subordonat legii.

3. Considerăm oportun completarea proiectului cu următoarele modificări și anume:

Completarea art. 47 alin. (1) al Legii nr. 107/2016 cu următorul enunț: „*La cerere vor fi anexate inclusiv copia actului juridic, care atestă dreptul de proprietate sau calitatea de posesor de drept al solicitantului asupra imobilului sau terenului unde urmează să fie amplasat locul de consum/producere respectiv, precum și antecontractul aferent încheierii ulterioare a unui act juridic translativ de proprietate sau posesie.*”

O astfel, de prevedere se regăsește la pct. 15 din Hotărârea ANRE nr. 168/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, însă fără a admite prezentarea antecontractului aferent încheierii ulterioare a unui act juridic translativ de proprietate sau posesie.

Urmează de menționat, că prezentarea unui act juridic care atestă dreptul de proprietate sau calitatea de posesor la momentul depunerii cererii pentru eliberarea

pentru avizele deja emise, dorim să clarificăm că aceasta nu trebuie interpretată ca având efect retroactiv. Mai degrabă, ea reprezintă o reglementare tranzitorie, menită să îmbunătățească și să eficientizeze utilizarea capacităților rețelei electrice.

Retroactivitatea unei legi presupune modificarea efectelor juridice ale faptelor deja întâmplate. În schimb, cerința de a depune garanții financiare nu influențează drepturile deja dobândite sau acțiunile anterioare. Astfel, drepturile acordate (cum ar fi avizele emise) nu sunt anulate, ci devin supuse unei condiții suplimentare – depunerea unei garanții financiare – pentru a preveni blocarea capacității rețelei de proiecte nefinalizate. Această condiție este justificată de interesul public major de a elibera capacitățile rețelei pentru investitorii serioși (în special în contextul crizei energetice), care contribuie semnificativ la creșterea producției de energie din surse regenerabile.

Nu se acceptă.

Propunerea invocată nu ține de subiectul proiectului de lege privind modificarea unor acte normative.

	<p>avizului de racordare, obligă solicitantul la cheltuieli suplimentare fără a avea o certitudine privind soluționarea pozitivă a cererii, în special prin apariția datoriilor comerciale, fără a avea o activitate de întreprinzător pentru a fi onorate.</p> <p>Or, doar după obținerea avizului de racordare, titularul va putea dezvolta proiectul prin construcția centralei electrice, în scopul obținerii profiturilor.</p> <p>Astfel, admiterea prezentării antecontractului aferent încheierii ulterioare a unui act juridic translativ de proprietate sau posesie, ar facilita procedura depunerii cererii pentru eliberarea avizului de racordare.</p> <p>3. Considerăm oportun completarea proiectului cu următoarele modificări și anume:</p> <p>Completarea art. 38² al Legii nr. 107/2016 cu un nou alineat: „ (5) În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului, se află în intervalele +/- 8 %, în cazul centralelor electrice eoliene și +/- 4 %, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, nu se calculează dezechilibrul producătorului respectiv.</p> <p>În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului, depășește intervalele +/- 8 %, în cazul centralelor electrice eoliene și +/- 4 %, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, se calculează dezechilibrul producătorului doar pentru cantitatea de energie electrică ce depășește intervalele stabilite.”</p> <p>Criza energetică, rata de creștere a centralelor electrice din surse regenerabile în ultimii 3 ani, randamentul energiei regenerabile din primele zile anului 2025, a demonstrat că energia electrică din surse regenerabile joacă un rol foarte important, iar prin adoptarea propunerii prezentate, va permite acumularea surselor financiare în scopul dezvoltării proiectelor existente precum și investirea în proiecte ce țin de stocarea energiei electrice în scopul utilizării acestora în situațiile de criză iar acest mecanism va oferi un suport considerabil.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Prezentele propuneri se reflectă în <i>Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și se referă doar pentru producătorii eligibili.</i></p>
--	--	---

Secretară de Stat

/semnat electronic/

Carolina NOVAC

Ex. Dan BRAGA

e-mail: dan.braga@energie.gov.md